

## Progresszív nem ellenzéki

személyre tudja, úgy terjedt  
ez egy ellenzéki meg-  
állás volt. Ezért is furcsál-  
sokan, hogy azon Pozsgay  
volt a „központi szónok”.  
vállalta? Mit remélt tőle?  
adana néhány nevet, kik  
ott, ha ez nem titok?

n magam, aki résztvevője  
m e fórumnak, sőt előadást  
am Lakiteleken, határozot-  
títom, hogy ez nem minő-  
ellenzéki találkozó. A  
világ sok kormánya bol-  
nne, ha ilyen természetű  
n felfogású vitapartnerek  
lene együttgondolkodva az  
jövődjéről tanácskozni.  
én korántsem azt akarom  
ni, hogy valamiféle homo-  
s a nézetek teljes egysé-  
prezentáló társaság jött  
Lakiteleken, ellenkezőleg,  
is sokszínű volt ez a gyű-  
Sokszínű, amilyen a tár-  
n, amilyen a magyar köz-  
kodás. Ott voltak az úgy-  
t másként gondolkodók is.  
ltak olyan emberek, akik  
nár abban is kételkednek,  
a szocializmus egyáltalán  
dja oldani az ember prob-  
De hát ilyen kétyelek van-  
magyar társadalom más-  
en is, a mai nehéz körül-  
között ezen se lehet cso-  
i. Azonban a tekintetben  
leki találkozó nem ha-  
rétséget maga után, hogy  
telmiségnek az a része,  
ott volt, s nem túl merész  
keztetés, hogy akiket kép-  
ak a baj elhárításán akar  
tkodni. És a politikai sta-  
igényét kielégítve, az or-  
ajait fölhánytorgatva, igaz,  
esetben rendkívül kriti-  
megnyilvánulásokban kissé  
an élességgel, de a köz-  
vezés és alkotmányos ren-  
talaján maradvá ajánlott  
zédet a kormányzatnak, az  
vezetésének ahhoz, hogy  
n találjunk rá az olyany-  
kivánt kivezető útra. Tec-  
ncs másról szó, mint ami-  
előbbieken más, össze-  
ben már beszéltem, hogy  
ok tekintetben megrendült  
lom a hivatalos intézmé-  
iránt, ugyanakkor össze-  
józan ember nem akar  
az országban, sokan önte-  
en, maguk is kezdeménye-  
intézmények létrehozását,  
ben az intézményekben  
a kifejezési eszközöket is  
k, de ami több: együtt-  
ést, szándékuk megfogal-  
ra. Természetesen nem  
hogy kik voltak ott, hiszen

félreértéseken alapult. Csak rá  
kell nézni a jelenléti ivre és a  
felszólalók névsorára. Ma a ma-  
gyar progressziónak szerintem  
olyan mozgástérre van szüksége,  
ahol nem ezzel az átkos örökség-  
gel bajlódunk, hanem azzal a  
kérdéssel, hogy ki akar jót ennek  
a nemzetnek. Ki akarja hozzá-  
juttatni a felemelkedéshez, s  
ilyen szempontból én választóvo-  
nálnak nem a népiek és urbá-  
nusok között húzódó vonalat tar-  
tom, hanem azt a kérdést, kik  
vallják a „minél rosszabb, annál  
jobb” politikát — hiszem, hogy  
ilyenek kevesen vannak —, s kik  
állnak a másik oldalon, egy pár-  
beszédben létrejövő, széleskörű  
nemzeti közmegegyezés talaján.  
Lakitelek ebben egyértelmű val-  
lomást tett. Igaz, hogy a glas-  
noszty szellemében olyan hangot  
ütött meg, amelynek a fogadá-  
sára politikai életünkben talán  
még nem vagyunk fölkészülve,  
de amihez hozzá kell szoknunk,  
hogy új módon tudjuk érvénye-  
síteni politikai szándékainkat a  
jövőben.

## A Nyilatkozat

— A végén egy Nyilatkozatot  
fogadtak el. Megismerhetnék ezt  
olvasóink? Nehéz ugyanis olyas-  
mivel egyetérteni vagy vitatkoz-  
ni, amit nem hallott, nem látott  
az ember.

— Hogyne, természetesen. An-  
nak előrebocsátásával, hogy ez a  
Nyilatkozat bár jogilag kifogas-  
talan, és az alkotmány keretei-  
ben, a közmegegyezés viszonyai  
között is megállja a helyét, po-  
litikai tartalmában sok vitatha-  
tó és tovább vitatandó elemet  
tartalmaz.

„A magyar szellemi élet  
több, mint másfélszáz tagja  
baráti eszmecsere gyűlt össze  
1987. szeptember 27-én, vasár-  
nap Lakiteleken. Erre a talál-  
kozóra meghívták Pozsgay Im-  
rét, a Hazafias Népfront főtít-  
kárát.

A magyarság történelmének  
egyik súlyos válságába sodró-  
dott. Népmozgalmi erejében  
megroppant, önhitében és tar-  
tásában megrendült, kohézió-  
jának kapcsolai fragikusan meg-  
lazultak, önismerete megdöb-  
bentően hiányos. Összeomlás-  
sal fenyegető gazdasági válság-  
nak néz elébe. A magyar etni-  
kumot példátlan széttagoltság  
sújtja. Nemzetünknek nincs  
közös vállalható jövőképe.

Az országot megrázó társa-  
dalmi-gazdasági válság, a de-

— Súlyos mondatok, kemény  
megállapítások. De őszintén szól-  
va a sok szöbeszéd után én rá-  
sra, kifejezetten ellenséges záró-  
nyilatkozatra számítottam. Ön  
mennyiben vállalja ezt? S mivel  
vitatkozik?

— Én különösen azt a kijelen-  
tést tartom vitathatónak, amely  
úgy szól, hogy „nemzetünknek  
nincs közösen vállalható jövőké-  
pe”. Úgy hiszem, hogy ez így nem  
felel meg a tényeknek, és ezen-  
kívül nem nemzetmentő-mozgó-  
sító, hanem talán inkább lesze-  
relő hatású, még akkor is, ha  
benne van egy olyan ígéret, hogy  
majd akkor ki kell alakítani egy  
ilyen jövőképet. Úgy hiszem, hogy  
a mi nemzeti önazonosságunk  
fontos része a szocializmus vállal-  
lása, éppen ezért inkább arról  
kellene szólni, hogy a szocializ-  
mus megtett útját a zsákutcából  
esetleg visszafordulva, újragon-  
doljuk, és a szocializmus magyar  
útját kialakítsuk. Megismétlem,  
az eddig elért helyzetet előfelté-  
telnek tekintve ehhez. Nemzeti  
önérzetünknek ebben éppúgy he-  
lye van, mint a közösségi tulaj-  
don formáinak, benne múltunk és  
nemzeti önismeretünk éppúgy  
fontos szerepet játszik, mint a  
hatékony gazdaságra való törek-  
vés. A másik: a társadalmi-po-  
litikai viták feltételeinek javítá-  
sában egyetértek a nyilatkozat  
szerzőivel abban, amit a politikai  
és társadalmi szervezetek jelen-  
legi rendjéről mondanak, ám itt  
is valami még ide kívánczik.  
Leginkább, hogy ez a hatalom ol-  
dalan is megfogalmazódó igény,  
és a politikai intézményrendszer  
reformjának tervei tartalmazzák  
is azokat a lehetőségeket, ame-  
lyeket itt hiányolnak. Ebből a  
szempontból a közmegegyezés és  
a hatalommal való párbeszéd ké-  
pesége hitelesebb lenne, ha erre  
is történne utalás. Ami pedig a  
Magyar Demokrata Fórum lét-  
rehozását illeti, azt hiszem, hogy  
ennek működéséhez a legjobb  
feltételeket, éppen a népfront-  
mozgalom tudná ma megterem-  
teni. Mindezzel együtt Lakitele-  
ket én értékes és gondolatgazdag  
összejövetelnek tartom. S bárcsak  
sok elvtársam, harcostársam lát-  
ná, tekintené hasonlóan az ilyes-  
féle alkalmakat, kezelné valódi  
politikai esemény rangján azokat.  
Mert abban a pillanatban nem  
zárnánk ki magunkat az ország  
közéletéből, hanem még inkább  
bekapcsolódnánk abba, és nem  
szorulnánk tartósan defenzívába.  
Hiszen mondanivalónk van, tisz-  
tességes mondanivalónk, ez még  
a lakiteleki fogadtatásból is ki-  
tetszett.

Tóth Gábor